

Corespondența inedită între Dimitre Onciul și Constantin Meissner

Născut la Cernăuți în anul 1854 și emigrat la Iași în 1866 Constantin Meissner și-a început cariera didactică ca profesor de limbă germană la Școala fiilor de militari din Iași și apoi la Școala normală „Vasile Lupu”. Datorită activității depuse este considerat că unul dintre cei mai străluciți reprezentanți ai școlii românești de la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul celui următor, avind contribuție la organizarea învățământului normal și mai ales a învățământului din școlile de corecție.

Constantin Meissner, a fost o figură reprezentativă a vieții politice din Iași de dinaintea primului război mondial, el ocupînd un loc aparte, o figură de dascăl, un vechi și ultim junimist. „Om învățat care — după cum îl caracterizează Dimitrie Onciul — în generațiile de elevi ce a crescut a pus sămînța virtuților și idealurilor sale înălțătoare, inima din inima lui curată și suflet din sufletul lui drept”.

Caracterizarea făcută de marele istoric bucovinean este definitorie pentru relațiile ce au existat între cei doi oameni învățați, legați de plaiurile bucovinene prin mii de fire și, în același timp, însuflețiți de dragostea pentru știință și educație, pentru munca îndeplinită cu seriozitate.

Corespondența dintre cei doi necunoscută și nepublicată, privește cu deosebire tărîmul profesional și social al problemelor legate de învățămînt și lucrările Academiei (Meissner a fost membru de onoare al Academiei Romîne), relațiile cu ceilalți prieteni comuni, profesori universitari, viața social-politică din România primului război mondial și chiar ajutorarea unor oameni.

Scrisorile trimise de Dimitre Onciul datează din perioada 1903—1915 perioadă în care ilustrul istoric era directorul general al Arhivelor Statului (1900—1923) și membru al Academiei Romîne (1905). Considerăm că între cei doi a existat o corespondență mult mai bogată și mai complexă, dat fiind conținutul celor pe care le deținem și prezența lor pe o lungă perioadă de timp.

Astfel, la 22 noiembrie 1903, Dimitrie Onciul răspunde solicitării lui Meissner de a fi sprijinit cu conferințe la Seminarul pedagogic universitar, că „la timpul său, te voi înștiința despre ceea ce vom hotărî să facem”¹. Felul în care i se adresează „Dragă Toțule” și conținutul scrisorii denotă cu certitudine existența unei prietenii îndelungate, ca și a unei vechi corespondențe. Susținem aceasta și pentru faptul că cei doi își aflau domiciliul în locuri diferite Iași — Meissner și București — Onciul.

La scrisoarea prezentată nu am găsit răspunsul pe care trebuie să-l dea profesorul Dimitre Onciul, iar următoarea scrisoare este datată 16 martie 1905 și este legată de activitatea Arhivelor mai exact de problema personalului. Directorul Arhivelor Statului, Dimitre Onciul, răspunde cererii lui Meissner de angajare a unor cunoștințe: „La Arhive nu sînt decît posturi prevăzute de buget, care toate sînt ocupate, iar o viitoare vacantă este în afara prevederilor Direcției”².

¹ Arh. St. Buc., fond Constantin Meissner, dosar VI/56, f. 1.

² Ibidem, f. 2.

La 2 octombrie 1908, Dimitrie Onciul, îi scrie lui Meissner să-l ierte că întârzie cu răspunsul într-o problemă legată de lucrările unei Comisii a Academiei, problemă la a cărei rezolvare trebuia să contribuie Kalinderu și Pangrati și nedefinitivată încă. În același an, la 7 decembrie 1908, Dimitrie Onciul îi scrie lui Meissner următoarele: „Dacă nu ți-am răspuns imediat la întrebările ce mi-ai făcut este pentru cuvântul că nu știam ce să-ți răspund”³.

Scrisorile, disparate în timp, denotă un permanent schimb de idei și sprijin în activitatea pe care o desfășoară fiecare, pe de o parte, și pe de alta, susținerea unor cauze drepte ale unor apropiați ai lor.

Astfel, la 9 ianuarie 1912, Dimitrie Onciul își roagă prietenul să-l ajute „în cazul Nedioglu să fie transferat fără întârziere la București”. Gheorghe Nedioglu, lucra la Arhivele Statului din 1904 și dorea să fie transferat la catedră, la Liceul „Gheorghe Șincai”. A fost un colaborator apropiat a lui Dimitrie Onciul într-o perioadă în care acesta, moștenind o fire plăpândă de la părinți, se lupta cu boala. În scrisoarea amintită, Dimitrie Onciul își motiva rugămintea: „Eu tot sînt bolnav și chiar la pat”⁴.

Faptul că avea sănătatea șubrezită și prețuia colaborarea cu Gheorghe Nedioglu este confirmat de scrisoarea din 7 august 1912, trimisă de la Călimănești unde „... trebuie să continui regimul lacto-vegetarian, nefiind încă deplin restabilit”⁵. Prin această scrisoare Dimitrie Onciul își roagă prietenul să-l ajute la transferul de la Mahmudia la Tulcea a surorii lui Gheorghe Nedioglu, Eugenia Dumitrescu, „conducătoare a grădinei de copii”, avînd mama bolnavă și ea fiind văduvă cu doi copii.

Dimitrie Onciul se bucura că prietenul său „este bine și zdravăn ca în vremurile fecioriei de veșnică pomenire”⁶, vreme de la care datează și strînsa lor prietenie, influențată de comunitatea idealurilor și preocupărilor. Scrisoarea, datată 4/15 februarie 1915, oferă reflecțiile istoricului Dimitrie Onciul asupra evenimentelor la care era martor. „... Ce are de gînd guvernul nu se știe. Probabil numai evenimentele viitoare îl vor face să ia o hotărîre. Eu cred că fără Italia nu putem și nu trebuie să întreprindem în aceste vremuri de cumpănă mare a pămîntului nostru”⁷.

Implicat profund în istoria națională, în evenimentele ei faptele la care lua parte, prin natura vocației și profesiunii sale de credință. Dimitrie Onciul ne-a lăsat mărturii numeroase, documente de profunzime și seriozitate. Credem că despre Dimitrie Onciul nu s-a scris totul, avem convingerea că mai sînt documente multe rătăcite disparate în diverse fonduri și colecții, poate ale Arhivelor Statului, poate particulare, care ar aduce date în plus în cercetarea pe care o desfășurăm asupra personalității aceluia care a fost profesor universitar, director al Direcției Generale a Arhivelor Statului, președinte al Academiei Române, decan al Facultății de litere și filosofie a Universității din București. Este necesar pentru toți românii să-l redăm pe Dimitrie Onciul așa cum a fost și cum documentele vorbesc.

SILVIA POPOVICI

³ Ibidem, f. 4.

⁴ Ibidem, f. 5.

⁵ Ibidem, f. 7.

⁶ Ibidem, f. 10.

⁷ Ibidem, f. 11.

1

1903 noiembrie 22, București.

Scrisoare a lui Dimitre Onciul către Constantin Meissner despre conferințele proiectate la Seminarul pedagogic universitar din Iași.

București, 22 noiembrie 1903.

Dragă Meissner,

La întrebarea ce mi-o faci cu privire la volumul proiectat de conferențiarul Seminarului pedagogic universitar, nu-ți pot da încă un răspuns sigur. Din prietenii de care întrebi, unul singur (Vlădescu) mi-a spus că nu va colabora; ceilalți, mai ales, colegii jubiliarului n-au luat încă nici o hotărâre. La timpul său, te voi înștiința despre ceea ce vom hotărâ să facem.

Complimente și salutări d-nei Meissner, mamă și d-lui Meissner, frate.

D. Onciul

Dsale

D-lui Constantin Meissner
Profesor, etc.

Iași

Fundația Lozonski

Arh. St. Buc., fond Constantin Meissner, dosar VI/56, f. 1, Original.

2

1905 martie 3/16, (București).

Scrisoare a lui Dimitre Onciul către Constantin Meissner despre situația posturilor de la Arhivele Statului.

3/16 Martie 1905

Dragă Toțule,

La Arhive nu sunt decât posturile prevăzute în buget, care toate sunt ocupate; iar o viitoare vacanță este în afară de prevederile Direcției. Prin urmare, nu se poate face socoteala de care îmi scri.

Îmi pare bine că cu această ocazie am mai primit veste de la tine și că am prilejul să-ți dau în scris o prietenească stringere de mână.

Cu dragoste, al tău

D. Onciul

D-sale

D-lui Prof. C. Meissner
la Iași

Arh. St. Buc., fond Constantin Meissner, dosar VI/56, f. 2, Original.

3

1908 octombrie 2, (București)

Scrisoare a lui Dimitre Onciul către Constantin Meissner despre lucrările unei comisii a Academiei Române.

2.X.08

Dragă Meissner,

Mă iartă că am întârziat a-ți face cunoscut răspunsul ce am primit de la Kalindern abia în timpul din urmă, când i-am putut vorbi la Academie. Mi-a spus că a primit scrisoarea ta,

dat Comisiunea însărcinată cu această afacere n-a luat încă nici o hotărîre. El nu ți-a mai răspuns, crezând că nu aștepti vreun răspuns la răspunsul tău.

Pangrati, da. Celelalte vești alarmante nu se confirmă. Complimente d-nelor Meissner și te salut cu drag.

Amic devotat,
D. Onciul

Arh. St. Buc., fond Constantin Meissner, dosar VI/56, f. 3, Original.

4

1908 decembrie 7, <București>

Scrisoare a lui Dimitrie Onciul către Constantin Meissner despre o problemă personală a acestuia.

7.XII.08

Dragă Toțule,

Dacă nu ți-am răspuns imediat la întrebările ce mi-ai făcut este pentru cuvântul că nu știam ce să-ți răspund.

N-am luat parte la constătuirea convocată de St. Dintre vechii prieteni au fost foarte puțini, nici unul din ei n-a luat un angajament formal.

Rămîne deci să dai un răspuns dacă-ți place evaziv și politicoș cum știi tu să faci. Înțelegi doar prea bine ce se poate aștepta de la o întreprindere în capul căreia se află prea înțeleptul S., cu un corț de Badea-Mangări și alții eivsdem farinae.

Complimente doamnelor Meissner

Te salut cu drag, al tău,

D. Onciul

Arh. St. Buc., fond Constantin Meissner, dosar VI/56, f. 4–5, Original.

5

1912 ianuarie 9, <București>

Scrisoare a lui Dimitrie Onciul către Constantin Meissner despre transferul lui Gheorghe Nedioglu

9.I.12

Dragă Toțule,

Te rog interesează-te de cazul lui Nedioglu și fă ca să fie transferat fără întârziere la București, până cât mai este timp. Eu tot sunt bolnav și chiar în pat. An nou cu bine.

Al tău

D. Onciul

Arh. St. Buc., fond Constantin Meissner, dosar VI/56, f. 6, Original.

6

1912 august 7, <Călimănești>

Scrisoare a lui Dimitrie Onciul către Constantin Meissner prin care-l roagă să intervină pentru transferul la Tulcea al educatoarei Eugenia Dumitrescu, sora lui Gheorghe Nedioglu.

7.VIII. 12

Dragă Toțule,

Primesc aici o scrisoare de la Nedioglu, care mă roagă să intervin pentru sora sa, d-na Eugenia Dumitrescu, conducătoarea grădiniței de copii din Mahmudia. Ea a cerut să fie transferată la Tulcea, unde este mama ei bătrână și unde e casa lor părintească. Acolo a devenit vacant postul de conducătoare la grădina de copii no. 2, prin transferarea fostei conducătoare, d-ra Cioacă, la Cămpina. D-na Dumitrescu, având vechimea de șapte ani, cere să fie transferată în locul acesteia, la grădina de copii no. 2 din Tulcea.

Te rog să binevoiți a face ca aceste cerere să-i fie acordată, ca să poate fi, ca văduvă cu doi copii, pe lângă mama sa, văduvă de asemenea și bătrână.

Dacă pleci în concediu, spune, te rog, d-lui Antonescu s-o aibă în vedere pentru transferarea cerută.

Când pleci în concediu și unde ai gând să-l petreci?

Eu m-am restaurat aici destul de bine, totuși mai trebuie să continui regimul lacto-vegetarian, nefiind încă deplin restabilit.

Cu multe salutări prietenești,

D. Onciul

Arh. St. Buc., fond Constantin Meissner, dosar VI/56, f. 7—8. Original.